

Vantaan kaupunki,
Kirjaamo kirjaamo@vantaa.fi
Asematie 7
01300 Vantaa

Asia: Muistutus Kivistön tähden asemakaavaehdotuksesta (232500)

Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys on tutustunut kaavaehdotukseen ja lisäksi olemme tehneet 1.10.2019 maastokatselmuksen kaava-alueelle yhdessä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin suojeluasiantuntijan kanssa.

Kaava-alueen luonteesta luontokohteena

Kivistön tähden kaava-alueella sekä sen itä- ja eteläpuolisilla alueilla on säästynyt merkittävä keskittymä pitkään intensiivisemmän metsänhoidon ulkopuolella olleita rehevähajaisia metsiä. Osa metsistä on lehtoja ja lehtomaisia kankaita, osa ruoho- ja lehtoturvekankaita

Kuva 1. Kaava-alueen metsät ovat länsireunan aluspuuston raivausta lukuun ottamatta olleet pitkään metsänhoidon ulkopuolella, mikä näkyy puuston vaihtelevana rakenteena sekä ohuen ja keskijäreän kuusi- ja lehtilahopuun korkeana määränä. Kuvassa kaava-alueen pohjoisosan rakentamisalueita.

Kaava-alueen metsät edustavat maastokäynnin perusteella metsiä, jotka täyttävät pääosaltaan Etelä-Suomen metsäluonnon monimuotoisuusohjelman (METSO) luonnontieteellisissä valintaperusteissa määritetyt luonnonsuojelullisesti arvokkaan metsän kriteerit. Runsalahopuustoisin osa (noin 4/5 kaava-alueesta) täyttää lehtojen, turvekankaiden sekä kangasmetsien luokan I kriteerit, niukalahopuustoisempi osa on luokkaa II. Arvokkaat metsät jatkuvat myös kaava-alueen itä- ja eteläpuolelle.

Kuva 2. Kaava-alueen itäosan sekametsää monipuolisella lahopuustolla.

Tehdyistä luontoselvityksistä

Kaava-aineistoon ei sisälly asiallisesti yksilöityä tietoa juuri tällä kaava-alueella tehdyistä luontoselvityksistä sekä niiden keskeisimmistä havainnoista. Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää sitä, että kaavan merkittävät mahdolliset luontovaikutukset on tunnistettu viimeistään kaavaehdotuksessa. Olennaisten luontoselvitysten tulee myös olla osallisten tutustuttavina viimeistään kaavaehdotusvaiheessa. Nyt kaavaselvityksessä on viitattu lähinnä erinäisiin selvästi vanhentuneisiin Marja-Vantaan osayleiskaavaselvityksiin sekä pelkästään virkakäyttöön jätettyihin laho-kaviosammalselvityksiin. Poikkeuksen muodostaa vuoden 2016 melko laadukas Länsi-Vantaan liito-oravaselvitys, joka löytyy hakujen kautta Vantaan kaupungin nettisivuilta.

On ilmeistä, että varsinkin luontotyyppitason tietopohja kaava-alueen osalta on olematon. Alueelta ei ilmeisestikään ole selvitetty sen enempää mahdollisia uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppejä, vesilain 11 § luontotyyppejä kuin METSO-elinympäristöjäkään. Lajitiedon osalta on ilmeisesti kerätty laho-kaviosammalen osalta 1-2 vuoden havainnot.

Liito-oravan osalta kaavaselvityksessä annetaan ymmärtää, että myös Kivistön tähden alueeseen on kohdennettu Kivistön alueella 2016-2019 vuosittain tehdyiksi esitetyt liito-oravaselvitykset. Kivistön alueen kaavoissa toistuvasti esiintyneiden luontoselvitysepäselvyyksien (=on viitattu selvityksiin, joita ei ole koskaan ko. kaava-alueella tehty) sekä puuttuvien dokumenttien vuoksi on mahdotonta luotettavasti arvioida sitä, onko Kivistön tähden alueella todella toteutettu asialliset liito-oravaselvitykset jokaisena ajanjakson

2017-2019 vuotena. Tällainen vaikutelma kaavaselostuksessa (s. 10) kuitenkin annetaan.

Luonnonsuojelujärjestöjen maastokäynnin perusteella alueella on joka tapauksessa selvää liito-oravapotentialia. Varsinkin kaava-alueen etelä- ja kaakkoisosassa sekä näihin rajautuvilla alueilla kasvaa merkittäviä määriä järeitä haapoja, mikä lisää metsäalueen houkuttelevuutta liito-oravan kannalta.

Kuva 3. Kaavan alueen etelä- ja kaakkoispuolella, osin Kivistön tähdenkaava-alueelle ulottuen, on liito-oravalle hyvin soveltuvia, järeitä haapoja ja eri-ikäistä kuusta kasvavia sekametsiä.

Lahokaviosammalen huomioinnista

Kaava-alue on osa Kivistön alueen erittäin tärkeää lahokaviosammalkeskittymää. Radan ja Tikkurilantien väliin jäävä ns. Koivupääojan metsäalue on luokiteltu Uudenmaan lahokaviosammaleesiintymien luokittelu ja pririsointi-selvityksessä (Ympäristösuunnittelu Enviro 20.4.2019) kyseisen erittäin tärkeän esiintymiskeskittymän kaikkein merkittävimmäksi osa-alueeksi. Kyseistä selvitystä ja sen johtopäätöksiä ei ole liitetty kaava-aineistoihin, vaikka Vantaan kaupunki kyseistä selvitystä, soveltuvin osin, siteeraa Puu-Kivistön asemakaavan lahokaviosammalpoikkeuslupavalituksesta äskettäin antamassaan selityksessä. Selvitys on myös mainittu kaavan kaavaselostuksen sivulla

Kivistön tähden asemakaavaehdotus on joka tapauksessa nykytietojen perusteella lahokaviosammalen suojelun kannalta erittäin haitallinen. Käytännössä kaavassa ei edes ole yritetty ohjata rakentamista pois todettujen esiintymispaikkojen päältä, mikä näkyy myös haetussa poikkeusluvassa.

Lahokaviosammalkasvustojen vuotuiset vaihtelut ja siitä johtuvat havaittavuusongelmat huomioiden on kaikki syytä olettaa, että hankealueelta löytyy lisääkin lajin esiintymismaapuita tai -kantoja. Kyseessä on jo nykytiedon perusteella valtakunnallisesti erittäin tärkeä keskittymä, jollaisten säilyttämisen tulisi olla lajin suojelussa keskeisintä. Olennaista on myös se, että kaava-alue sekä sen itä- ja eteläpuoliset metsät ovat luonteeltaan sellaisia, että pääosa niistä sopii nyt ja tulevaisuudessa erittäin hyvin lajin kasvupaikaksi.

Kuva 4. Pitkälle lahonneet kuusen kannot rehevä- ja kosteapohjaisessa sulkeutuneessa metsässä ovat keskeinen syy alueen merkittävyyteen lahokaviosammalen kannalta. Luontaiset kuusilahopuut takaavat lajin pidempiaikaisen säilymisen, mikäli aluetta ei rakenneta.

Kaavaehdotuksen vaikutuksista alueen luontoarvoihin

Kaavaehdotuksessa esitetty maankäyttö tuhoaa pääosan alueen olennaisimmista luontoarvoista. Käytännössä laaja, merkittävältä osin luonnontilaisen kaltainen metsäkokonaisuus pirstoutuu pieniksi lähimetsiköiksi, joiden luonnontilan säilyttäminen on käytännössä mahdotonta.

Kaavaehdotus ei myöskään turvaa kunnollista eteläpohjoissuuntaista ekologista yhteyttä kaava-alueen poikki. Kaupunki on kuitenkin valtuustostrategiassaan sitoutunut siihen, että ekologiset yhteydet säilytetään ja tämän on syytä koskea myös tekeillä olevia kaavoja. Kivistön tähden osalta ekologisten yhteyden merkitystä lisää se, että alueen poikki kulkee tällä hetkellä ainoa metsäekologinen viheryhteys Petikon luontoalueen sekä Kivistön metsien välillä.

Kuva 5. Runsaslahopuustoista Korukivenkallion VL-alueetta. VL-alueen pieni koko ja ympärille esitetty raskas rakentaminen eivät mahdollista alueen luonnontilan säilyttämistä nykyisellä tasolla, mikäli kaavaehdotuksen maankäyttö toteutuu.

Jatkotoimenpiteet

Kaavan luontotietopohja ei ole riittävä, jotta kaavaa kannattaisi viedä eteenpäin. Esitämme, että kaupunki

- 1) peruuttaa Uudenmaan ELY-keskukselle toukokuussa 2019 tehdyn lahokaviosammalen rauhoitusmääräyksistä luopumista koskevan poikkeuslupahakemuksen.
- 2) teettää kaava-alueella sekä sen itä- ja eteläpuolisilla alueilla keskeisten luontotyyppien ja METSO-elinympäristöjen selvityksen
- 3) täydentää lahokaviosammalselvitystä kattavamman kokonaiskuvan saamiseksi Koivupääojan esiintymäalueen merkittävydestä
- 4) teettää ajantasaisen liito-oravaselvityksen kaava-alueella sekä sen lähimetsissä, mikäli tällaisia ei ole vuosina 2017-2019 tehty
- 5) muokkaa kaavaehdotusta siten, että lopputulos on luontoarvojen sekä ekologisen yhteyden säilymisen kannalta nykyistä onnistuneempi
- 6) huolehtii jatkossa siitä, että keskeiset luontoselvitykset sekä vähintään niiden keskeinen informaatio on osallisten nähtävänä kaavaehdotusten nähtävänä oloaikana Niin Kivistön tähden kuin muidenkin luontoalueita muuttavien kaavojen osalta

ystävällisesti

Keijo Savola, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin suojeleasantuntija
Kimmo Jääskeläinen, Suomen luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys, pj